

[Time: 2½ Hours]

[Marks:75]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All questions are compulsory.
 2. Figures to the right indicate full marks.
 3. Draw neat diagrams wherever necessary.

1. Attempt any two of the following :- (15)
 - a) Discuss how factor intensity and factor abundance will influence the international trade with the help of suitable illustration.
 - b) Explain gross factor terms of trade and income terms of trade with limitations.
 - c) Describe the gains from trade with the help of offer curves.
2. Attempt any two of the following :- (15)
 - a) What are the causes of disequilibrium in the balance of payments? Discuss.
 - b) Discuss the changes in India's balance of payments since 1991, with reference to balance of trade, current account and capital account.
 - c) Explain the important aspects of TRIPS and GATS under WTO.
3. Attempt any two of the following :- (15)
 - a) Write a detailed note on dealers in foreign exchange market.
 - b) Distinguish between spot and forward exchange rates.
 - c) Define the concepts of Hedging and Arbitrage and explain how they are useful in the foreign exchange market.
4. Attempt any two of the following :- (15)
 - a) Explain the determination of rate of exchange with the help of suitable diagram.
 - b) Discuss the assumptions and limitations of purchasing power parity Theory
 - c) Describe the role of central bank in foreign exchange market.
5. a) State with reasons, whether the following statements are true or false :- (any four) (08)
 - i) Trade will not take place in case of absolute cost differences between the countries.
 - ii) If the import price is less than the export price, terms of trade is unfavourable to the country.
 - iii) Depreciation of a currency make the imports cheaper.
 - iv) India is a founder member of WTO.
 - v) Commercial banks participate in the foreign exchange market.
 - vi) Fixed exchange rate system encourages foreign investment.
 - vii) Exports generate supply of foreign exchange.
 - viii) Currently, India follows the managed flexible exchange rate system.

b) Choose the correct answer and rewrite the statements :- (any seven) (07)

 - i) Both single and double factorial terms of trade were developed by _____
 - a) Prof. Taussig
 - b) Gustav Cassel
 - c) David Ricardo
 - d) Jacob Viner
 - ii) Reciprocal demand is expressed in terms of _____
 - a) Cost curves
 - b) Supply curves
 - c) Offer curves
 - d) None of these
 - iii) When a country produces a variety of exports it will have _____
 - a) Adverse terms of trade
 - b) Favourable terms of trade
 - c) No change in terms of trade
 - d) None of these

- iv) The current account of balance of payments does not include _____
- a) Balance of visible trade b) Import of services
c) Unilateral services d) Foreign investment
- v) The success of devaluation depends on _____
- a) Nature of imports and exports b) Elasticity of demand for import and export
c) International Co-operation d) All of the above
- vi) TRIMS include measures to _____
- a) Treat foreign investment on par with domestic income
b) Remove quantitative restrictions
c) Treat foreign investment on par with domestic investment
d) None of the above
- vii) Which of the following will increase the supply of foreign exchange in a country.
- a) A reduction in exports
b) A rise in import of goods
c) A rise in unilateral payments
d) A rise in foreign investment
- viii) _____ deals in the foreign exchange market
- a) Brokers b) Commercial banks
c) Travel agents d) All of the above.
- ix) Simultaneous buying of a currency in one market & selling in another to make a profit is known as _____
- a) Speculation b) Hedging
c) Arbitrage d) None of the above
- x) The relationship between demand for foreign exchange and exchange rate is _____
- a) Direct b) Inverse
c) Negative d) None of these
- xi) The purchasing power parity theory was introduced by _____
- a) David Ricardo b) Gustav Cassel
c) Alfred Marshall d) Amartya Sen
- xii) With the breakdown of the gold standards the _____ lost significance in the exchange market.
- a) Balance of payment theory
b) Mint Parity theory
c) Purchasing power parity theory
d) None of these

-----XXXXXXX-----

[वेळ : २ ½ तास]

[गुण : ७५]

Please check whether you have got the right question paper.

N.B: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

३. आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

प्र. १.

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा.

(१५)

- अ) वस्तूची घटक घनता आणि देशातील घटक विपुलता आंतरराष्ट्रीय व्यापारावर कसे परिणाम करतील ते आकृतीच्या सहाय्याने स्पष्ट करा.
- ब) स्थूल विनिमय व्यापारशर्ती आणि उत्पन्न व्यापारशर्ती आणि त्यांच्या मर्यादा स्पष्ट करा.
- क) व्यापारापासून मिळणाऱ्या फायद्यांचे प्रस्ताव वक्राच्या सहाय्याने स्पष्टीकरण द्या.

प्र. २.

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा.

(१५)

- अ) व्यवहारशेफाच्या असंतुलनाची कारणे कोणती? चर्चा करा.
- ब) १९९१ पासूनच्या भारताच्या व्यवहारशेफातील बदलांची व्यापारशेफ चालू खाते आणि भांडवली खाते संदर्भात चर्चा करा.
- क) जागतिक व्यापारसंघटनेच्या ट्रिप्स (TRIPS) आणि गॅट्स (GATS) च्या महत्त्वाच्या बाजू स्पष्ट करा.

प्र. ३.

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा.

(१५)

- अ) परकीय विनिमय बाजारातील वितरक यावर सविस्तर टिप लिहा.
- ब) हजर विनिमय दर आणि वायदा विनिमय दर यातील फरक स्पष्ट करा.
- क) सुरक्षितता आणि मूल्यांतर पणन या संकल्पना स्पष्ट करून त्या परकीय विनिमय बाजारात कशा उपयोगी आहेत ते स्पष्ट करा.

प्र. ४.

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा.

(१५)

- अ) विनिमय दराची निश्चिती आकृतीच्या सहाय्याने स्पष्ट करा.
- ब) क्रयशक्ती समता सिध्दांताच्या गृहीतके आणि मर्यादांची चर्चा करा.
- क) मध्यवर्ती बँकेची परकीय विनिमय बाजारातील भूमिकेचे स्पष्टीकरण द्या.

प्र. ५.

अ) खालील विधाने चूक कि बरोबर ते सकारण सांगा (कोणतेही ४)

(०८)

१. दोन देशातील निव्वळ खर्चातील फरकाशिवाय व्यापार हा अस्तित्वात येऊ शकत नाही.
२. जर आयात किंमती या निर्यात किंमतीपेक्षा कमी असतील तर व्यापारशर्ती त्या देशाला अनुकूल नसतील.
३. चलनातील घसरणीमुळे आयात स्वस्त होते.
४. भारत आंतरराष्ट्रीय व्यापार संघटनेचा संस्थापक सदस्य आहे.
५. व्यापारी बँका परकीय विनिमय बाजारात सहभागी होतात.
६. स्थिर विनिमय दर पद्धत परकीय गुंतवणुकीला प्रोत्साहित करते.

७. निर्यातीमुळे परकीय चलनाचा पुरवठा निर्माण होतो.
८. सध्या भारत व्यवस्थापित बदलता विनिमय दर पध्दतीचे अनुसरण करतो.

ब) योग्य उत्तराची निवड करून वाक्ये पुन्हा लिहा. (कोणतेही ७)

(०७)

i) एक घटकीय व्यापारशर्ती आणि व्दिघटकीय व्यापारशर्ती यांनी विकसित केल्या.

- अ) प्रो. टॉसिंग
ब) गुत्सव कैसल
क) डेव्हिड रिकार्डो
ड) जेकब वायनर

ii) परस्पर मागणी या अटिसंदर्भात व्यक्त करतात.

- अ) खर्च वक्र
ब) पुरवठा वक्र
क) प्रस्ताव वक्र
ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही

iii) जर एखादया देशाच्या निर्यातीत विविध उत्पादनाचा समावेश होत असेल तर असतील.

- अ) प्रतिकूल व्यापारशर्ती
ब) अनुकूल व्यापारशर्ती
क) व्यापारशर्तीत कोणताही बदल नाही.
ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही.

iv) व्यवहारशेषाच्या चालू खात्यात खालीलपैकी कशाचा समावेश होत नाही.

- अ) दृश्य व्यापार शेष
ब) सेवांची आयात
क) एकपक्षी सेवा
ड) परकीय गुंतवणूक

v) अवमूल्यनाची यशस्वीता च्यावर अवलंबून असते.

- अ) आयात आणि निर्यातीचे स्वरूप
ब) आयात निर्यातीसाठीची मागणीची लवचिकता
क) आंतरराष्ट्रीय सहकार्य
ड) वरीलपैकी सर्व

vi) ट्रिम्स (TRIMS) मध्ये चा समावेश होतो.

- अ) एकसमान परकीय गुंतवणूक आणि देशांतर्गत उत्पन्न
ब) संख्यात्मक बंधने कमी करणे.
क) एकसमान परकीय गुंतवणूक आणि देशांतर्गत गुंतवणूक
ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही.

vii) खालीलपैकी कशामुळे देशातील परकीय चलनाचा पुरवठा वाढतो.

- अ) निर्यातीतील घट
- ब) वस्तू आयातीत वाढ
- क) एकपक्षी देणीतील वाढ
- ड) परकीय गुंतवणूकीतील वाढ

viii) _____ हे परकीय विनिमय बाजारात व्यवहार करतात.

- अ) दलाल
- ब) व्यापारी बँका
- क) प्रवासी प्रतिनिधी
- ड) वरीलपैकी सर्व

ix) एकाचवेळी एका बाजारातून चलन विकत घेवून दुसऱ्या बाजारात नफा मिळविण्यासाठी विकणे म्हणजे _____

- अ) सट्टेबाजी
- ब) सुरक्षितता
- क) पणन
- ड) यापैकी कोणतेही नाही

x) परकीय चलनासाठी असणारी मागणी आणि विनिमय दर यातील संबंध _____ असतात.

- अ) प्रत्यक्ष
- ब) विरुद्ध
- क) नकारात्मक
- ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही

xi) क्रयशक्ती समानता सिद्धांत _____ यांनी मांडला.

- अ) डेव्हिड रिकार्डो
- ब) गुत्सव कॅसल
- क) आल्फ्रेड मार्शल
- ड) अमर्त्य सेन

xii) सुवर्ण-प्रमाणता पद्धत नष्ट झाल्याने _____ विनिमय बाजारातील महत्त्व संपले.

- अ) व्यवहारशेष सिद्धांत
- ब) मिंग साम्य सिद्धांत
- क) क्रयशक्ती समानता सिद्धांत
- ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही

-----XXXXX-----

h
o
t
s
h
i
n